

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 19 September 1902.

Wagg. I : 4, Is het voor ulicden wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Jaar II : 1a, Blaagt de bazuin

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan „de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN.” — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzendingen Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren maakt bekend aan belanghebbenden:
1° dat, zoo de Heere wil, de **Colleges zullen aanvangen met het houden van den Krans op 8 rijdag den 26 sept. des avonds 8 uur. en**
2° dat het **admissie-examen zal gehouden worden op Bonderdag den 25 Sept. des morgens 9 uur. Opgaven en getuigschriften in te zenden bij den Pedel Jansen.**
Namens 't College, NOORDTJII, Secretaris.

De Penningmeester van de Theologische School hoopt Vrijdag, 26 September, des avonds van 6 tot 8 uur in de Aula zitting te houden, tot ontvangst van de collegegelden.
H. FRANSSEN.

PLAATSSELIJKE KERKEN.

HAREN (Gron.), 3 Sept. 1902. Heden heeft de Geref. Kerk alhier haar gouden jubilé gevierd. Ze mocht het zeldzame voorrecht genieten, dat twee der eerste leden van den Kerkeraad, de broeders H. Adolfs en H. Brink (April 1852 bevestigd) benevens broeder G. Vrieling, die een weinig later Onderling was geworden, nog in leven waren en in deze plechtige ure als oud-Onderlingen in haar midden konden zijn.

Als sprekers traden achtereenvolgens op: Ds. van der Vegt, als Pastor loci; Ds. Bennink van Westerbork en Ds. van Dijk van Tholen als predikanten, die vroeger de Gemeente alhier gediend hadden; Ds. Renting van Winterswijk, als zoon van Ds. H. Renting, in 1891 hier overleden; Ds. Schoemakers van Groningen, Ds. Zahn van Vries en Onderl. Beckman van Zuidlaren als Deputaten van genabuurde kerken.

Allen bepaalden de Gemeente bij het groote voorrecht door den Heere haar geschonken en wecten haar op tot ootmoedige dankbaarheid. Het was een schoone en heerlijke stonde. De Heere heeft groote dingen aan ons gedaan, dies zijn wij verblijd. Zijn Naam alleen de ere!
Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk v. Haren, J. BEEMAN, Scriba.

ZUIDBROEK, 6 Sept. 1902. Heden ontving de Kerkeraad het verblijdend bericht van den Eerw. heer J. J. Wielenga, Candidaat te Kampen, dat hij de roeping naar hier had aangenomen. De Koning der Kerk bekrone dit besluit, tot eere Zijns Naams en tot zegen der Gemeente.
Namens den Kerkeraad, J. BOS, Scriba.

OPPERDOES, 7 Sept. 1902. Hedenmorgen maakte onze beëindigde Leeraar Ds. R. J. Aalberts der Gemeente bekend, dat hij ook voor de roeping der Gemeente te Oud-Loosdrecht had bedankt. Moge ook dit besluit zijn tot eer van den naam des Heeren en tot heil der Gemeente.
Namens den Kerkeraad, CS. VIJN, Scriba.

ANNA-JACOBA-POOLDER, 8 Sept. 1902. Heden is alhier met alle stemmen tot Herder en Leeraar beroepen de Welc. heer W. F. van Dam, pred. te 's-Gravendeel.
Namens den Kerkeraad, A. WISSI, Scriba.

BEEKBERGEN, 9 Sept. 1902. De raad der Gereformeerde Kerk van Beekbergen deelt aan de Zusterkerken mede, dat haar Leeraar Ds. J. Teres van deze Gemeente is losgemaakt, bij de nitvoering van het desbetreffende besluit der Generale Synode van Arnhem, door de daartoe benoemde Deputaten.
Namens den Kerkeraad voornoemd, G. VAN ENGLAND, Voorz. J. B. BRINK, Scriba.

KOCKENGEN, 13 Sept. 1902. Hedenmorgen mocht de Gemeente het aangenome besluit hooren, dat onze Leeraar Ds. A. J. Mulder voor de roeping naar de Kerk van Gerijp heeft bedankt. Bekrone de Heere dit genomen besluit met Zijnen zegen.
Namens den Kerkeraad, A. HOOGENDOORN, Scriba.

NOORDWIJK A/ZEE, 14 Sept. 1902. Heden was het voor onze Gemeente een gewichtige dag. In de morgenure werd onze beroepen Herder en Leeraar Ds. R. W. de Jong in zijn dienstwerk ingeleid door zijn vader, den Welc. heer Ds. B. de Jong van Velp, naar aanleiding van 1 Petri 5 : 2-4. Des namiddags verbond onze Leeraar zich aan de Gemeente met eene rede over Mattheüs 28 : 20. Beide keeren vulde een talrijke schare het kerkgebouw. Ook tegenwoordig waren: Ds. Renkema van Rijsburg als Consul, i. s. Meijering van Katwijk aan den Rijn en Ds. Impeta van Katwijk a/Zee. Nadat Ds. Renkema en Ds. Impeta nog een hartelijk woord gesproken hadden tot Leeraar en Gemeente, verzocht Ds. Impeta de Gemeente te zigen Ps. 103 : 1.

Dat de Heere onzen Herder en Leeraar stelle tot een rijken zegen.
Namens den Kerkeraad, C. PASSCHIER.

OOSTBURG, 15 Sept. 1902. Heden ontvingen wij het bericht, dat de Eerw. heer K. Veen, candidaat te Zaandam, de roeping dezer gemeente heeft aangenomen.
Namens den Kerkeraad, I. CATMAN, Scriba.

BRUINISSE, 15 Sept. '02. Voor een zeer talrijke schare trad Ds. A. van Buuren aan den avond van 14 Sept. op, om zijn laatste woord voor de Gemeente te spreken. Naar aanleiding van Filip. 1 : 6. hield Z.E.W. zijn afscheidswoord, tot het einde toe met alle aandacht gevolgd. Onderling Van den Berg hield een hartelijke toespraak tot den scheidenden Leeraar, waarna de Gemeente hem toezeg P. 121 : 4. Bestrale de Koning der Kerk Z.E.W. met het licht van den H. Geest in zijne nieuwe Gemeente te De Bilt, en vervulle Hij de ledig geworden plaats.
Namens den Kerkeraad, J. MULLER, Scriba.

N. B. Stukken den Kerkeraad betreffende aan het adres van den Scriba.

OUD-LOOSDRECHT, 14 Sept. '02. Heden werden wij verblijd door van onzen beroepen Candidaat H. de Buijn te vernemen, dat hij ons beroep wenschte op te volgen.
Namens den Kerkeraad, W. KANSEMEIJER, Scriba.

KATWIJK A/ZEE, 15 Sept. '02. Gisteren maakte onze Leeraar Ds. J. J. Impeta de Gemeente bekend, dat hij een roeping heeft

ontvangen van Kerk B te Leiden. De Kerkeraad en zeer vele leden, die het reeds wisten, verzochten Z.E.W. in den loop der vorige week hier te blijven. En wij zijn er ten volle van overtuigd, dat de gehele Gemeente met den Kerkeraad eenparig is in hun wensch, dat onze Leeraar voor genoemd beroep moge bedanken.
Namens den Kerkeraad, D. VAN RIJN DZ., Scriba.

ZWOLLE, 15 Sept. '02. Onze geachte Leeraar Ds. J. Hessels hoopt a. s. Zondag 21 Sept. zijn 40-jarige ambtsbediening te gedenken.
Namens den Kerkeraad, J. BOSCH OZ., Scriba.

TILBURG, 15 Sept. 1902. Gisteren in den voormiddagdienst maakte onze geachte Herder en Leeraar Ds. H. J. Binna de Gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. Kerk te Poortvliet. Het is de bede van kerkeraad en Gemeente, dat Z.E.W. vrijmoedigheid moge vinden, om in den weg des Heeren voor deze roeping te bedanken.
Namens den Kerkeraad, J. JOOSSON, Scriba.

CLASSEN.

Classis Gouda.

De Kerkeraad der Geref. Kerk te Berg-Ambacht bericht, dat de Classe D. V. zal gehouden worden te Gouda, Dinsdag 14 Oct. 1902, in de Noorderkerk. Aanvang 's morgens 9 uur.

Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór den 27 Sept. bij den eerstouderzetteekende.
Namens de roepende Kerk te Berg-Ambacht, G. A. DE JONG, Consul, C. VAN DEN DOOL, Scriba.

Schoonhoven, 10 Sept. 1902.

Classis Rotterdam.

De Kerken in de Classis Rotterdam worden opgeroepen ter vergadering, welke D. V. gehouden zal worden op Dinsdag 21 October e. k., des voormiddags te 10 uur, in het Kerkeraadsgebouw Ammanstraat 25 te Rotterdam.

Stukken en Punten voor het Agendum worden ingewacht tot Donderdag 2 October a. s. bij den eerstouderzetteekende.
Namens de roepende Kerk van Maasland, J. J. BERENDS, Voorz. W. VAN VLIET, Scriba.

Maasland, 17 September 1902.

ONTVANGSTEN.

Schiermonnikoog.

Met dankzegging aan de milde gevers zij vermeld, dat wij ontvangen hebben voor onze zwakke Kerk van Ds. M. Hummelen v/d Kerk te Emmen f 2.50 en van F. Sietsma v/d Kerk te Anjum f 2.50; later gevonden in de collecte te Anjum door Ds. Huismans gezonden f 1. De Kerk van Anjum kent het best onze behoeften. De Br en Z. weten welk een toestand het hier is. Zij wonen ook zoo dicht bij ons. Ook een zuster uit G. heeft hart voor deze zwakke Kerk. Mej. M. K. v. A. hield voor de tweede maal een inzameling, bij gelegenheid van een huislijk feestje: opbrengst f 6. Welk een liefde voor de

zaak des Heeren! Br. en Z. de Heere vergelde u rijkelijk deze weldaden om Zijn Naams wille.
Namens den Kerkeraad, R. F. KUIJPER.

Schiermonnikoog, 15 Sept. 1902.

De arbeid onder de Hollanders te Essen a. d. Ruhr.

Soedert de vorige opgave is door mij voor Essen ontvangen:
Van de Geref. Kerk te Grijskerke f 3,00
Van N. N. te Grijskerke - 1,00
Van A. F. te Grijskerke - 2,50
Van W. van W. te Zuidlichem - 1,00
Van de Geref. Kerk te Zwaartsluis - 2,50
Van Mej. W. M. te Zeist - 1,00
Van G. W. te V. te Winterswijk - 2,50
Van de Geref. Kerk te Leens - 5,00

Wij zeggen voor deze gaven hartelijk dank. Voortdurende en ruime steun blijft noodzakelijk. Dat Kerken en leden der Kerken den arbeid te Essen gedenken om 's Heeren wil.
Winterswijk, 16 Sept. 1902. Ds. G. RENTING.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

1/2 c. Oudega	f 2,73	1/2 c. Uithoorn	f 0,91 ²
" Drogelham A	- 4,08 ²	" Watergraafsm.	- 9,07 ²
" Rottevalle	- 2,15 ²	" 's-Graveland	- 2,25
" Boornbergum	- 2,06 ²	" Weesp A	- 7,03
" Ureterp	- 2,62	" " B	- 2,04 ²
" Drogelham B	- 3,12 ²	Hilversum A	- 23,90
" Opeinde-Nijega	- 1,50	Zetten	- 4,69 ²
" Drachten	- 5,93	Alkmaar	- 10,—
Delft	- 40,09	Helder	- 24,52
Ter Nuizen	- 31,—	Broek o.L.	- 27,18
" "	- 37,—	N-Scharwoude	- 7,02
" "	- 5,50 ²	Dirkshoorn	- 8,52
1/2 c. 1ste c. Amstelv.	- 5,41	Oosterend (Texel)	- 8,78 ²
" 2e c. "	- 7,16 ²	Heer Hingowaard	- 3,70
" Bussum	- 4,35	Krabbendam	- 10,52
" Huizen	- 1,10	A. P. Polder	- 2,71
" 3e c. Muiden	- 0,58	Schermerhorn	- 0,71
" 3e c. Muiderb.	- 1,71 ²	Kolhorn	- 1,80
" 2e c. Nederhorst	- 1,75	Schagreburch	- 0,95
" den Berg	- 1,75	" "	- 0,48
" 3le c. Nederh.	- 1,75	" "	- 0,48
den Berg	- 1,75	" "	- 0,48

Contributiën en Giften.

Van Ds. Postma te Workum, jaarl. gift f 10.
Door dhr. D. de Witte, Corr. te Ter Neuzen, van verschillende contribuanten f 67.
Gevoonden in het kerkzakje te Urk: dankoffer voor het blijven der School te Kampen f 2,50. Idem f 1
De Penningmeester van de Theologische School, DR. H. FRANSSEN.

Zwolle, 13 Sept. 1902.

Zending op Soemba.

Pinksteroll. te Schildwolde	f 25,—
Wed. E. L. te Wildervank	- 1,—
Ds. Smit te Assen v. d. Centvereen. "Het Mosterdzaaije"	- 30,—
Ds. Schaafsma te Beilen van N. N.	- 2,50
Ds. Meijering te N.-Pekela v. d. Jongel.-vereen.	- 7,94 ²
Ds. v. d. Vegt te Haren	- 7,—
R. L. Pekery te Deventer v. d. Ger. Zendingsoemm.	- 7,50
Mej. G. Zuidveld te Garrelsv. v. d. Jongel.-vereen.	- 7,50
	J. DUURSEMA, Quaestor.

Uithuizen, 15 Sept. '02.

NA DE SYNODE.

Van de Synodale vergadering, die van 12 Augustus tot 5 September te Arnhem gehouden werd, is in de Bazuin een breedvoerig en nauwkeurig verslag gegeven. Zij, die het gelezen hebben, kunnen zich, van wat op de Synode besproken en besloten is, een vrij getrouw beeld vormen, en zullen met de Redactie van dit blad Ds. de Geus, predikant te Lemmer en afgevaardigde ter Synode, dankbaar zijn voor de moeite en de zorg, die hij aan het samenstellen van dit verslag heeft besteed. Hij nam toch in zijn verslag niet alleen de eigenlijke handelingen der Synode op, maar gaf ook een kort uittreksel uit de menigmaal belangrijke discussiën, die aan de besluiten voorafgingen, en deze toelichten en verduidelijken. Ook wie de Synode niet bijwoonde, wordt daardoor althans tot op zekere hoogte in staat gesteld, om een oordeel te vellen over den arbeid, die door deze kerkelijke vergadering verricht is en over het gewicht, dat daaraan gehecht worden mag.

Om nu rechtvaardig en billijk in ons oordeel te zijn, moeten wij ons niet geheel en al laten beheerschen door het resultaat, waartoe de Synode in de quaestie der opleiding gekomen

is. Allicht zouden we dan geneigd zijn te zeggen: vier weken vergaderd en dan nog geen andere uitkomst, dan dat een besluit, dat genomen was, niet uitgevoerd wordt! Waarlijk, de Kerkelijke vergaderingen schijnen voor de staatkundige in eendeloze debatten en magere conclusiën niet onder te doen!

Doch zulk een oordeel zou toch hoogst onbillijk zijn. Want de Synode vergaderde wel vier weken, een ongewoon langen tijd. Maar men bedenke, dat er van elke week drie dagen afvielen, en er dus slechts vier dagen voor de zittingen overbleven; dat opening en sluiting der vergadering, vaststelling der notulen en pauze minstens twee uur van iedere vergadering wegnamen en er dus dagelijks slechts ongeveer vijf uren aan het behandelen van zaken konden worden gewijd. Men overwege voorts wel, dat de opleiding zeker de belangrijkste quaestie was, die op het Agendum voorkwam, maar dat er daarnaast toch allerlei andere gewichtige zaken ter tafel werden gebracht; dat de onderscheidene commissiën, door de Synode benoemd, vooral die voor Zending en tucht-zaken, avond aan avond moesten saankomen, om bijtijds gereed te zijn. En men vergeete ten slotte vooral niet, dat bij de eenigszins gespannen

verhoudingen eene voorzichtige, geduldige, zachte en toch vaste leiding voor de vergadering ten hoogste wenschelijk was. De keuze van den voorzitter was om die reden zeer gelukkig te noemen. Door de vriendelijke en zachtmoedige leiding, die Ds. Hoekstra aan de vergadering wist te geven, zijn alle klippen van persoonlijke gevoeligheden vermeden en zijn de praeadvicerende en de stemhebbende leden der Synode, ook bij alle ernstig verschil van gevoelen, toch als broeders saamgeweest en ook als broeders uiteengegaan.

Reeds dit is een zegen, die in de tegenwoordige omstandigheden niet gering is te achten. Voor menschen, die buiten de quaesties staan, lijkt het zoo vreemd, dat broeders, die één zijn in belijdenis, toch op tal van punten nog zoozeer verschillen kunnen. Maar zoo gaat het menigmaal ook in het praktische leven. Wie geen verstand van grond en bodem heeft, ziet haast geen verschil tusschen het eene of andere stuk land; maar de kenner heeft een oog voor de groote verscheidenheid en krijgt allicht met ieder ander verschil over de waarde van den grond. Zoo is het ook in de wereld der voorstellingen en gedachten. Wie er buiten staat, acht ze alle gelijk en kan niet begrijpen, dat „geleerden” er zooveel drukte over

maken, en over de waarde van eene uitdrukking eindeloos kunnen debatteren. Van de kennis zegt Paulus, dat ze opgeblazen maakt. En al is dat niet het geval, ze verdeelt toch menigmaal. Doch de liefde sticht. De hoofden gaan dikwerf uiteen, alleen de harten binden saam. Gelukkig als bij verschil van inzicht de liefde toch blijft. En deze heeft God ons toch op deze Synode niet onthouden.

Voorts is het een gelukkig teeken, dat er in de Gereformeerde Kerken betrekkelijk zoo weinigen zijn, die geheel buiten de quaesties staan en er zich niets van aantrekken. Het volk leeft over het algemeen mede in de zaken, die op kerkelijk gebied aan de orde zijn. De verzorging van emeriti-predikanten enz., de zending, en vooral de opleiding deelen in de belangstelling van de gemeentelieden. Er zijn aan deze belangstelling zonder twijfel schaduwzijden verbonden. Maar er gaan ook groote voordeelen mede gepaard. Wij beklagen andere Kerken, die de Synodes maar over alles laten beslissen, zonder er koud of warm voor te worden. Op politiek terrein streven wij er naar, om heel het volk te doen meelevan in de vraagstukken van den dag en het sterken invloed te doen uitoefenen op de regeering des lands. Laten we

dan ten minste in de Kerk van Christus er niet over klagen, dat het volk zijne belangstelling toont; laten wij er liever God voor danken, dat de leden onzer Kerken, tot zelfs de geringste en eenvoudigste toe, verre van onverschillig zijn voor de zaken, die op kerkelijk gebied voorkomen, en voor de beslissing, die er in genomen wordt.

Met name geldt dat van de opleiding. Theol. School en Vrije Universiteit, ze moeten het beide van het volk hebben. Als zij niet wortelen in het hart der gemeente, dan kunnen zij niet alleen niet financieel, maar bovenal geestelijk niet bestaan. Het is de sympathie, het is de liefde, die ze dragen en voor afwijking en inzinking bewaren moet. Verblijdend was het dan ook de groote schare te zien, die in de tweede week, toen de opleiding aan de orde kwam, het ruime kerkgebouw vulde. Jammer slechts, dat ze van dag tot dag teleurgesteld werd; eerst op den laatsten dag der derde week viel de eindbeslissing in deze gewichtige zaak.

Zoo getuigt ook de Synode te Arnhem nog van veel goeds voor een ieder, die het waardeeren niet verleerd heeft en een billijk oordeel wenscht uit te spreken. En daarbij komt nog, dat verschillende gewichtige onderwerpen met belangstelling

behandeld en tot eene goede beslissing gebracht werden.

Daar is in de eerste plaats de Zending. Het uitvoerig en zaakrijk rapport van de tien deputaten bevatte niet minder dan achtien punten, die voor het meerendeel hoogst belangrijk waren en de aandacht der Synode geruimen tijd in beslag namen. Zoo werd o. a. de Zendingsoorde na breede en ernstige discussie vastgesteld; over Rijks-subsidie voor onze zendingsscholen in Indië een levendig debat gevoerd en eene voorzichtige conclusie aangenomen; een voorstel tot reorganisatie der Keucheniuschool bijna al te gemakkelijk goedgekeurd enz. De beide Zendingorganen, *Heidenbode* en *Mostaardzaad*, die voortaan tot één blad worden saamgevoegd, zullen de belangstellenden zeker breedvoerig inlichten over den arbeid, dien de Synode aan de zaken der zending besteedde.

Van belang was ook het verstandig besluit, dat in zake de kas voor emeriti-predikanten, predikantsweduwen en -weezen genomen werd. De provinciën Zeeland, Zuid-Holland en Groningen wilden alle eene meer of minder ingrijpende verandering in de bestaande regeling aanbrengen. Zuid-Holland ging het verst, en diende een voorstel in, om een pensioenfonds op te richten op wetenschappelijke grondslag. Jammer, dat dit belangrijk voorstel veel te laat aan de Kerken werd toegezonden, om op deze Synode nog in behandeling te kunnen komen. De vergadering besloot daarom de bestaande regeling te handhaven, maar inmiddels deputaten te benoemen, die rekenend met wat in deze zaak door de provinciale Synoden op de Arnhemse Synode is gebracht en rekenend ook met den arbeid van Groningen en Zuid-Holland en met het rapport en de conclusie der praeadviserende commissie, aan de volgende Synode eene regeling van deze zaak overeenkomstig de Gereformeerde beginselen aan te bieden.

Als deputaten voor dezen gewichtigen arbeid werden benoemd de broeders Prof. Dr. F. L. Rutgers, Ds. J. H. Donner Jr., Ds. W. B. Renkema, G. Brugsma en Dr. W. H. Nieuwhuis. Het is te hopen, dat deze broeders getrouwer en voorspoediger zullen zijn in het volbrengen van hun last dan de beide Commissies, die op de vorige Synode werden aangewezen voor het gravamen in zake art. 36 en voor een adres betreffende de roepende zonden. De verzorging van onze emeriti-predikanten, predikantsweduwen en -weezen is van hoog belang. Er is daarvoor eene vaste, definitieve regeling noodig. Eer komt er geen rust.

Onder de zaken van tucht en de geschillen waren er enkele, die een zeer ingewikkeld karakter droegen en veel tijd en inspanning kostten. Enkele besluiten, in deze zaken genomen, zijn ook van algemeen belang. Zoo besloot de Synode, dat een Kerkeeraad, met inachtneming van art. 56 der Dordsche Kerkeorde, toch de moeder, indien deze bij het doopen van haar kind tegenwoordig was, in het vragen en laten antwoorden op de doopvragen erkennen moest. Van beteekenis was ook, dat de Synode, handelend over zeker huwelijksgeval, geen stappen durfde doen, om hare houding tegenover de wettelijke practijken der overheid hier te laude nader te bepalen of zelfs te onderzoeken. Wel werd door een der broeders voorgesteld, om ook voor deze zaak deputaten te benoemen. Maar de Synode durfde dit blijkbaar niet aan.

Zij had trouwens al genoeg hooi op de vork genomen. Behalve, dat de opleidings-quaestie blijft voortbestaan en de Zending naar recht en reden hoe langer hoe meer tijd op de kerkelijke vergaderingen in beslag zal nemen, hebben wij op de volgende Synode te wachten een voorstel tot herziening van art. 36 der Nederl. Geloofsbelijdenis, tot revisie der Dordsche Kerkeorde, tot een nieuwe indeeling van Classes en Provinciale Synoden, tot definitieve regeling van de emeriti-kas.

De Synode te Arnhem heeft dus zelve veel werk gedaan, en ze heeft er zorg voor gedragen, dat het ook hare opvolgster niet aan arbeid ontbreken zal. Helaas, dat daartoe ook nog weer de eenheid van opleiding behoort!

Deze zaak, die de Gereformeerde Kerken van hare Vereeniging af heeft bezig gehouden en vooral in de laatste maanden weer veler hoofd en hart had warm gemaakt, eischte natuurlijk op de Synode den langsten tijd. De voorstellen der Provinciale Synoden, in zake het bekende Concept-Contract genomen, schenen over het algemeen daarheen te wijzen, dat in het aanbrengen van eenige belang-

rijke wijzigingen in dat Concept de oplossing van de brandende quaestie gezocht moest worden.

De amendementen, door de provinciale Synoden ingediend, hadden toch bijna alle ten doel, om nog meer, dan in het Concept-Contract geschied was, het voortbestaan der Theol. School, bij vereeniging met de Theol. Faculteit, en daarin het recht en de vrijheid der Kerken in zake de opleiding, te verzekeren. Het lag dus voor de hand om te onderstellen, dat, wanneer wijzigingen van die strekking in het Concept werden aangebracht, de eenheid waarschijnlijk te vinden zou zijn.

De eene helft van de commissie, door de Synode tot voorbereiding en advies in deze zaak benoemd, ging echter achter het Concept-Contract terug en beantwoordde daarmede niet aan den geest, die over het geheel uit de voorstellen der Provinciale Synoden sprak. En de andere helft meende, met het oog op de gerezen bezwaren, het Concept-Contract geheel ter zijde te moeten leggen en van eene poging tot vereeniging der beide opleidingsscholen in dezen stand van zaken te moeten afzien. Maar ook dit advies scheen de Synode onaannemelijk toe. Eene bestendiging van den bestaanden toestand zonder meer was voor beide inrichtingen en inzonderheid voor de Theol. School ongewenscht. Want deze inrichting heeft de laatste jaren zoo in het onzekere verkeerd, dat er naar de eene of naar de andere zijde eene oplossing komen moest. Als de Synode besloot, om de School zelfstandig te laten voortbestaan, dan moest ze daarvoor ook gewichtige gronden kunnen aanvoeren. Dan moest zij zooveel mogelijk allen tot de overtuiging brengen, dat 't handhaven en bevestigen der School in de tegenwoordige omstandigheden plichtmatig en noodzakelijk was.

De Synode scheen dit te gevoelen en nam daarom, na langdurige bespreking van de zoogenaamde prealabele quaestie, een voorstel aan, om alsnog te beproeven, of er eenheid van opleiding mogelijk was. Toen die proeve ondernomen werd, kwamen er twee voorstellen voor den dag, een van de broeders Bavinck, Bieserveld, Kuypers en Rutgers, en een van broeder T. Bos. Daaromheen concentreerden zich weldra twee partijen, die tot het einde toe tegenover elkander bleven staan. Toenadering en vergelijking bleek niet mogelijk te zijn. Op Vrijdag 29 Aug. had de eindstemming plaats. Vijf-en-twintig leden stemden voor het voorstel-Bavinck en vijftien voor het voorstel-Bos.

Het besluit was dus genomen, om in den geest van het eerstgenoemde voorstel de beide opleidingsscholen te vereenigen. Maar wijl de minderheid verklaarde, zich bij het besluit der Synode niet te kunnen neerleggen, oordeelde deze het genomen besluit niet te mogen uitvoeren en dus de vereeniging van School en Faculteit in de tegenwoordige omstandigheden niet tot stand te moeten brengen.

Ziedaar de uitkomst der langdurige beraadslagingen! Op welk standpunt men ook sta en van welke zijde men de zaak ook bezie, er is niet anders van te zeggen, dan dat het een droef resultaat is. Niemand had verwacht, dat de zaken zulk een loop zouden nemen. Geen enkele Classis of Provinciale Synode had zulk een uitkomst voorgesteld of gewenscht. De provinciën, die het Concept-Contract terzijde wilden leggen, begeerden allerminst, dat de Theol. School verzwakt, — zij drongen er intengende op aan, dat ze bevestigd en versterkt zou worden.

Prof. Lindeboom liet in het Bijblad van „Wat zegt de Schrift“ (Juli—Aug. 1902 bl. 57) vlak voor de Synode zich nog aldus uit: aan de Synode te Arnhem is tot taak gesteld „eene beslissing te nemen in zake de opleiding en de Theol. School; eene beslissing of tot opheffing van de Theol. School of tot hare zeker-stelling.“

En hij verklaarde twee bladzijden daarna: veel verkieslijker is een besluit der Synode, „om het Concept gewijzigd of ongewijzigd aan te nemen, dan de Kerken en de School opnieuw prijs te geven aan de onzekerheid in zake de opleiding, waarin wij nu al tien jaren worstelen en lijden en verzwakken.“ Dit was volkomen juist gezegd. Maar wat is er nu van de zaak geworden?

Dit, dat de meerderheid van de leden der Synode, dat is (naar het op alle vergaderingen geldende recht) dus de Synode zelve beslist heeft uitgesproken, dat eene vereeniging van School en Faculteit in den geest van het voorstel der vier Hoogleraren, met het oog op de bij de vereeniging der Kerken in 1892 gemaakte voorwaarden geoorloofd en mogelijk, en met het oog op de omstandigheden gewenscht en voordelig was, maar dat zij alleen om den wille van de minderheid ervan

afzag, om dit besluit uit te voeren.

Hieruit volgt nu voor een ieder die zien wil zoo klaar als de dag, dat de Theol. School niet bevestigd en versterkt en zeker gesteld is, maar dat zij verzwakt en van de plaats, die zij vroeger innam, weggeschoven is. Haar bestaansrecht (n.l. in zoover zij aanspraak maakt op een zelfstandig bestaan) is door de Synode pertinent ontkend. Voorzover ze zelfstandig blijft bestaan, heeft ze dat alleen aan eene gunst der Synode te danken. Ze leeft voortaan alleen bij de gratie der meerderheid. *Rechtens* is ze met de Theol. Faculteit vereenigd; *feitelijk* wordt ze nog een tijdlang *geduld*. Dat is de toestand, waarin wij thans gekomen zijn. Geen redeneringen kunnen aan dit feit iets veranderen. De meerderheid, dat wil zeggen de Synode zelve, dat is met andere woorden de Gereformeerde Kerken hebben zich van de School, in zoover ze zelfstandig wil voortbestaan, teruggetrokken: zij hebben haar aan de minderheid cadeau gedaan. De Theol. School is na het besluit te Arnhem de School der Kerken niet meer.

Zoo nu is de Theol. School niet te aanvaarden en ook niet te handhaven. Niet te aanvaarden, want indien de Synode het bestaansrecht der School niet erkent, dat zij ze dan opheffe en sluite! Liever, zeide Prof. Lindeboom terecht, het Concept-Contract gewijzigd of ongewijzigd aangenomen, dan een toestand van onzekerheid bestendigd, die ons verzwakt en verteert.

En ook niet te handhaven. Want zij, die het voortaan voor de School opnemen en voor haar belangen ijveren, nemen na deze Synode allicht den schijn op zich, dat zij in het voorstel-Bavinck eene schending van het beding van 1892 en eene krenking van het recht der Kerken zien, en alleen met het voorstel Bos medegaan. Wel is waar had ook het voorstel Bos de strekking, dat de Theol. School ophield zelfstandig te bestaan en als Faculteit in verband kwam met de andere Faculteiten. Maar desniettemin heeft de groepering der partijen het doen voorkomen, dat alleen zij, die instemmen met het voorstel-Bos, te beschouwen zijn als de echte verdedigers van de Theol. School en van het recht der Kerken.

De Professoren en Curatoren der Theol. School, die het voorstel der vier Hoogleraren steunden, komen daardoor voor eene bijzondere moeilijkheid te staan. In *De Bazuin* van 30 Mei j.l. werd er reeds op gewezen, dat Curatoren, en Hoogleraren in eene onhoudbare positie verkeerden, als zij naar hun ambt en plicht de School verdedigden en toch ter andere zijde hare vereeniging met de Theol. Faculteit bepleitten. Hierin is door de Synode niet alleen geen verbetering aangebracht, maar de toestand is nog veel erger geworden dan hij vroeger was.

Immers heeft de Synode uitgesproken, dat vereeniging van School en Faculteit niet in strijd was met het beding van 1892 en met het recht der Kerken. En toch heeft zij aan de broeders, die dit bestreden, in zoover gelijk gegeven, als zij desniettemin de Theol. School zelfstandig laat voortbestaan.

En op deze lijn is de Synode in de vergaderingen der laatste week voortgegaan.

Zij besloot in betrekking tot het gymnasium, dat aan de Theol. School is verbonden, niet alleen, dat het aan eene vereeniging mocht overgedragen, maar ook, dat het uit Kampen verplaatst en geheel en al van de School mocht losgemaakt worden.

Zij wilde de Theol. School niet handhaven en bevestigen, maar gaf aan Curatoren alleen vrijheid te doen, wat in de tegenwoordige omstandigheden tot handhaving der School noodig zou zijn.

Zij weigerde, in de vacature-Wielenga zoo spoedig mogelijk te voorzien, maar sprak alleen uit, dat deze voorziening met *bekwamen spoed* moest plaats hebben.

Zij schreef niet alleen voor de Theol. School, maar ook voor de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit twee afzonderlijke collecten uit en stelde daarmede de laatste met de eerste op één lijn.

Uit alles blijkt, dat de Synode der Geref. Kerken het zelfstandig bestaan der Theol. School hoegenaamd niet noodzakelijk of zelfs wenschelijk acht, maar hoogstens alleen, ter wille van eene minderheid, nog een tijdlang *duld* en *verdraagt*.

BAVINCK.

DE BRIEF AAN DE ROMEINEN.

VII.

Daarom heeft hen God ook overgegeven in de begeerlijkheden hunner harten tot onreinigheid, om hunne lichamen onder elkander te ootereuen:

Als die de waarheid Gods veranderd hebben in de leugen, en het schepsel geëerd en gediend hebben boven den Schepper, die te prijzen is in der eeuwigheid, amen.

Daarom heeft hen God overgegeven tot oneerlijke bewegingen: want ook hunne vrouwen hebben het natuurlijk gebruik veranderd in het gebruik tegen nature;

En insgelijks ook de mannen, nalatende het natuurlijk gebruik der vrouw, zijn verhit geworden in hunne lust tegen elkander, mannen met mannen schandelijke bedrijvende, en de vergelding van hunne dwaling, die *daartoe* behoorde, in zichzelf ontvangen.

Rom. 1 : 24—27.

Thans wijst Paulus aan, wat God gedaan heeft om de verachters Zijner heerlijkheid te straffen. Hebben zij Zijne eere van Hem genomen, welnu, Hij heeft hunne eere van hen weggenomen; gelijk zij Hem behandeld hebben, alzoo heeft Hij hen behandeld. Om hem te dieper te vernederen gebruikt God hemzelve om het tegen hem geslagen vonnis uit te voeren; de mensch zelf zal zich den stempel der eerloosheid op het voorhoofd drukken. Laat ons zien hoe Hij zulks gedaan heeft. God heeft de menschen overgegeven in de begeerlijkheden hunner harten. Kennelijk heeft de apostel hier de lagere, dierlijke lusten en driften van den mensch op het oog. Van deze weten wij dat zij, sedert den val, eene eigene, den wil bestormende macht in den mensch zijn, die hem den weg der schande en des verderfs opdrijft. Om te voorkomen dat zij de menschen tot dieren maken zouden, heeft God in het eergevoel, de schaamte en de vrees een tegenwicht tegen hen gegeven; zoodat de menschen hunne begeerlijkheid in toom houden, en hare bevrediging in een gewettigd weg zoeken. Maar God kan dit tegenwicht ook wegnemen; Hij is niet verplicht om ons op het pad der zonde tegen te houden. 't Is enkel genade als Hij het doet. Die genade heeft Hij van de menschen weggenomen, sedert zij Zijne heerlijkheid op het schepsel hebben overgebracht; Hij heeft ze overgegeven in hunne begeerlijkheden, als in een element, waarin zij zich vrijelijk konden bewegen.

Men lette er op, dat God hunne booze lusten en driften geenszins in hen verwekt; God is geen vader der zonde. Zij zijn er in der menschen binnenste; God bepaalt er zich toe, om krachtens Zijn rechtvaardig besluit, de menschen niet langer tegen hunne begeerlijkheden te sterken, maar hen te laten doen wat zij willen. Hij maakt het touw los; nu drijft de boot vanzelf den stroom af, naar den afgrond henen. De woorden »tot onreinigheid« wijzen aan, waartoe God de menschen in de macht hunner begeerlijkheid overlevert; 't is opdat zij zichzelf te schande zouden maken. Nader wordt zulks omschreven als een ootereuen van hunne lichamen; als God de menschen tot ootereuen van zichzelf doet, dan wordt de lust gloed, en de menschen staan voor niets meer, maar ootereuen hunne eigene en elkanders lichamen. De apostel zal even den sluier oplechten van het walgelijk schouwspel. Het blijkt dat de mensch niet ophoudt, waar het dier ophoudt; hij zinkt verre, verre beneden het dier weg. Nimmer tocht wijkt het dier van de orde der natuur af, omdat het zelf niets dan een stuk natuur is; maar de mensch verraadt in zijn zondigen zijne herkomst uit de wereld van den geest. Want als hij genoten heeft, herinnert hij zich zijn genot en wil op nieuw genieten; na eerst door zijn lust geprikkeld te zijn, wekt hij zelf op zijne beurt den lust op, en blijkt deze verزدigd te zijn door het natuurlijk genot, dan dient het onnatuurlijke tot prikkel om hem op te wekken. Dan gaat de mensch in slijk en modder onder. Zie de vrouwen zich in mannen, of de mannen zich in vrouwen veranderende; of liever zie het niet, of ten minste niet langer dan gij noodig hebt om er uit te bemerken, hoe schrikkelijk het is om God te ootereuen; en sluit dan de oogen. Vraagt gij toch, waarom de Apostel ons juist de uiterste punten van de lijn der ontwikkeling der zedeloosheid laat zien? Het antwoord ligt voor u: hij doet het om u uit de straf, die het aanbrengt, te laten gevoelen hoe groot eene zonde het is, om de waarheid te verwisselen met de leugen, en het schepsel te eeren boven den Schepper.

Zie, hoe het schrikkelijke van zulk een misdrijf den Apostel aangrijpt. Wel deed hem in vers 25 de beschrijving van het gericht der zedeloosheid, waartoe God de goddeloozen overgaf, een oogenvlik staken, om lucht te geven aan den drang van zijn hart, en uit te roepen dat God te prijzen is in der eeuwigheid. Voor ons is het een wenk om telkens, als wij God door de menschen ootereuen zien, er door geprikkeld

te worden tot de aanbidding Zijns heiligen Naams. De Farizeër zag anderen zondigen, en prees zichzelf, dat hij niet was gelijk die; volgen wij zijn aanstekelijk voorbeeld niet. Het doe ons pijn aan het harte, dat ons geslacht zijnen Maker ootereut, door het de schepselen te doen; en het prikkele ons om onzerzijds Hem te vuriger te prijzen. Zoo niet, dan spreekt het voorbeeld van Gods gericht over de goddeloozen ons van het ons wachtend gericht. Geven wij God Zijne eere niet, dan neemt God onze eere van ons. 't Is zoo, Hij kan ons op het pad der goddeloosheid omwenden, en dikwijls doet Hij het; maar Hij kan ons ook op den weg der zedeloosheid doen overgaan, gelijk de heidenen. Wachte zich dan elk voor zijne ziele; God laat niet met zich spotten. Die Hem eeren zal Hij eeren; maar wie Hem vermaden zullen licht geacht worden.

VAN ANDEL.

DAVIDS LEVENSBEDDE.

„Vereenig mijn hart tot de vreeze Uws naams.“

Ps. 86 : 11b.

David was een verstandig mensch. Hij wist waarin het ware geluk bestaat. »De vreeze des Heeren« was hem »een schat«. Hij wist dat het zijne roeping was God te vreezen, en dat trouw aan die roeping hem blijdschap schonk. Op de vreeze des Heeren was hij dan ook boven alles gesteld. Bevrijd van slaafschappe vrees, die schrikken en vluchten doet, wenschte hij in kinderlijke vreeze voor Gods aangezicht te leven. Hem recht te kennen, hartelijk lief te hebben, blijmoedig te gehoorzamen, ootmoedig te danken, m. e. w. innig aan Hem verbonden te zijn, en daardoor te laten wat Hem mishaaft en te betrachten wat Hem behaagt, was de begeerte van zijne ziel. Hij bad om dien zegen: »Vereenig mijn hart tot de vreeze Uws naams.« »Vereenig mijn hart«, dat is: »Laat al wat in mij is tot die vreeze geneigd, met die vreeze verbonden zijn; dat ik U ongeveinsd, onverdeeld, vrijwillig en volstandig diene!« David kon zeggen: »Tot Uwen naam en tot Uwe gedachtenis is de begeerte mijner ziel.« Gelukkige David! Hij was achter het groote geheim, in welken weg blijdschap en vrede, rust en kracht, hoop en zaligheid is te verkrijgen. Het was zijne levensbedde geworden: »Vereenig mijn hart tot de vreeze Uws naams.« Die bede werd niet tevergeefs opgezonden. God verhoort dit gebed. In zulk bidden heeft Hij een welgevallen. Het is naar Zijn wil. Door Zijn Geest, Tot Zijne eer.

O, voor hoeveel kwaad is David door deze bede bewaard! Zijn hart was van nature als dat van alle menschen, onrein en arglistig, een troebele bron van allerlei zonden. Geen beter wapen in den strijd tegen dat hart, de sterkste bondgenoot van wereld en satan, dan deze bede. Immers, »door de vreeze des Heeren wijkt men af van het kwade«.

Daarbij, David was Koning. En brengt iedere stand eigenaardige verzoeken mede, vooral de Koningen worden door geestelijke gevaren bedreigd. Alles staat hun ten dienste om zondige neigingen in te willigen. Hoe gemakkelijck hecht zich het hart aan de pracht en weelde des levens. Hoe spoedig stijgt trots en heerschzucht op den troon van het hart. Tegen die gevaren geen beter wapen dan Davids bede. Immers de vreeze des Heeren doet den Koning beseffen, dat hij van Gods wege tot regeeren geroepen is, dat hij het heil zijns volks heeft te zoeken, dat hij eenmaal, voor der koningen Koning geroepen, reken-schap van zijne daden zal geven, dan dan alle onderscheid wegvallen zal tusschen vorsten en onderdanen, wijl geen purper meer den monarch sieren en geen ruwe pij meer den daglooner kenmerken zal, wijl allen gedagvaard worden onder den naam »zondaren« voor God en alle onderscheid zich oplost in dat tusschen *vrijgesprokenen* en *veroordeelden* door Hem.

De vreeze Gods doet ons waken tegen de zonden van ons beroep, de zonden van gewoonte, de karakter-zonden, de zonde die ons lichtelijk omringt, die aan de orde is en voor de hand ligt. Zij, die door God tot uitnemende betrekkingen geroepen zijn, worden door den Satan het meest aangevallen; de hoogste boomen worden het meest door den storm geschud. Hoe meer wij ons kunnen omringen met stroomen der weelde, hoe meer gevaar er is, dat wij aan zelfvergoding ons overgeven. Dringende behoefte had David aan de bestendige vreeze Gods. Deze vreeze bewaart niet alleen voor veel kwaad, maar bezorgt allerlei zegeningen. Zij is zelf de grootste zegen en gaat vergezeld van allerlei heil. Heil voor den tijd en voor de eeuwigheid. Zij gaat gepaard met verlichting van het verstand: »de vreeze des Heeren is het beginsel der wijsheid«. Zij doet de stem der zondige hartstochten zwijgen en vervult met

gevoelde zich heilig verplicht, om beide eene positieve en eene negatieve verklaring te geven, waarom de Remonstranten met hunne fijngesponnen uitingen van leerstellige waarheden niet konden worden erkend als ware en vertrouwbare uitleggers van de Godsopenbaring.

"Het was een allergevaarlijkste en misleidende stelling, om aan den onvernieuwden en ongeïnfleueerden wil des menschen de functie van den Heiligen Geest toe te kennen. De Synode van Dordrecht kon geen twijfel hoegenaamd bij iemand overlaten in betrekking tot de verwoestende gevolgen van de gevoelens der Remonstranten.

"De Geref. Kerk in dit land stond niet voor zulke tegenstrijdende machten. Waren er dan geen Remonstranten of Arminianen in dit land op dien tijd? Zij kunnen er wel geweest zijn, maar zij klopten niet aan de deur van de Geref. Kerk in een georganiseerde capaciteit, zoekende erkenning en de propaganda hunner leerstellingen.

"De Synode van Dordrecht moest, wat wij noemen, een acte van uitsluiting passeeren. En dit deed zij effectievelijk door het formulieren, eerst van de positieve verklaring der waarheid en dan nog eens en om er nadruk aan te geven, in antithetischen vorm, zoodat er zelfs niet de schaduw van twijfel kon zijn in betrekking tot de erkenning van ketterijen, uitgesproken op de meest fijngesponnen wijze.

"Zulke toestanden bestonden er niet in de Geref. Kerk in Amerika. Zij vervulde daarom haar geheele plicht door het aannemen van de leerstellige Standards of Canones van de Geref. Kerken in de Nederlanden, wier dochter zij was en wie zij tot op den huidigen dag geëerd heeft, door deze leerstellingen geheel onveranderd te bewaren.

"Zij, die met haar willen leven, moeten instemming verklaren met hare geloofsbelijdenis, en al hare dienaren des Woords hebben altijd de Canones van Dordrecht ondertekend en doen dat tot op den huidigen dag toe.

"Verder, er is in de "Verwerping der Dwalingen" geen meerdere waarheid, welke niet alreede in de positieve belijdenis des geloofs uitgedrukt wordt. Hij, die de vijf Canones aanneemt, omhelst eene volledige en geen gedeeltelijke belijdenis.

"De aanneming van de "Verwerping der Dwalingen" is ook niet noodzakelijk voor eene volledige uitdrukking van de waarheden des Bijbels.

"Doch, men zegt, dat door de "Verwerping der Dwalingen" aan te nemen de waarheid in des te herderder licht uitkomt, en dat zij om deze reden een deel van de artikelen des geloofs behoorden te blijven.

"De algemeene waarheid hiervan wordt gereedelijk toegestemd. Contrasten maken iedere waarheid, van welken aard ook, meer intensief. Doch hij, die niet door contrasten wil onderwijzen, legt zichzelf daardoor niet bloot aan de beschuldiging van niet de geheele waarheid te houden, wanneer de geheele waarheid reeds volledig en duidelijk is uitgesproken.

"Het is alleen een zaak van opinie of eene waarheid, reeds schriftmatig geformuleerd, nog eens weer in een anderen vorm zal worden uitgesproken.

"Er kunnen op eene geveene periode in de Kerk toestanden bestaan, wanneer het ten hoogste aanbevelenswaardig, ja noodzakelijk is, zulks te doen.

"Zulke toestanden bestonden er destijds in de Nederlanden, waar genoemde vorm van dwaling plaats zocht in de Kerk naast de waarheid.

"De Synode van Dordrecht had te doen met menschen en niet enkel met abstracte waarheden, en wij gelooven, dat wij niet ver mis zijn, als wij zeggen dat de "Verwerping der Dwalingen" haar diepsten grond in dit feit had.

"Als reeds gezegd, er was geen klas menschen in de Geref. Kerk in dit land op dien tijd (1762) in hare vroegere geschiedenis, die uitgesloten moesten worden wegens hunne kettersche gevoelens.

"En wat meer zegt, het is een historisch feit, dat de Algemeene Synode der R. C. A. nooit een besluit genomen heeft om de "Verwerping der Dwalingen" uit onze Standards uit te sluiten.

"Wij mogen derhalve rechtmatig en logisch besluiten, dat de weglating van de "Verwerping der Dwalingen" de aanspraak niet verzwakt, welke de Geref. Kerk in Amerika maakt van een ware tak te zijn van de Kerk der Reformatie der 17e eeuw.

"En zij zal altijd getuigen, dat zij gestreng loyaal is aan de leer van het Woord Gods en aan al hare confessioneele symbolen der waarheid."

De Synode der Christ. Geref. Kerk heeft de bespreking van dit antwoord tot de volgende Synode uitgesteld. Over twee jaren zal dus eerst officieel uitgesproken worden of en in hoever dit antwoord voldoening gegeven heeft. Wat de zaak der met eede verbonden geheime genootschappen betreft, handhaaft de Synode der Geref. Kerk het oude standpunt. Zij beschermt en verdedigt deze genootschappen niet, maar spreekt ook niet uit, dat het lidmaatschap van zulk een genootschap met het lidmaatschap der Geref. Kerk onverenigbaar is. Duld een Kerkeraad zulke leden, dan wordt die Kerkeraad ongemoeid gelaten. Met een beroep op het Gereformerd beginsel, dat de tucht een zaak van den Kerkeraad is, houden de meerdere vergaderingen zich buiten bespreking en behandeling van deze kwestie. Gevolg moet dan ook zijn, dat deze meerdere vergaderingen zich onbevoegd zullen verklaren, als een Kerkeraad of Kerkeraden er komen met het verzoek, om uit te spreken, dat een lid van een geheim genootschap geen lid van de Kerk zijn mag. Men zal zulke verzoeken afwijzen met te zeggen "de meerdere vergaderingen zijn in tuchtzaken slechts lichamen van appel;" zij zullen zich met de kwestie der geheime genootschappen niet eerder bemoeien vóór er een concreet geval ter tafel gebracht wordt. Stilzwijgend zullen velen daarin leven, dat de leden van bedoelde genootschappen in de Kerk geduld worden.

Voor het niet opnemen van de "Verwerping der Dwalingen" in de Belijdenisschriften wordt als hoofdargument opgegeven, dat er

in Amerika geen georganiseerde Remonstranten zijn, die evenals vroeger in Nederland, toelating eischen in de Geref. Kerk. Wat verder voor die weglating ingebracht wordt, kon met evenveel recht worden gezegd, als men ook het positieve deel der vijf artikelen wegliet, omdat ook de Nederl. Geloofsbelijdenis en de Catechismus reeds eene volledige belijdenis uitdrukken. Ja, wilde men ook de Catechismus als belijdenisschrift niet opnemen, dan zou men op dezelfde wijze kunnen zeggen: de Nederl. Geloofsbelijdenis drukt de Geref. leer voldoende uit, zoodat de Catechismus niet noodzakelijk is en "wie die Nederl. Geloofsbelijdenis aanneemt, omhelst een volledige en geen gedeeltelijke belijdenis."

Wij vreezen, dat dit antwoord niet medegeweest zal om de beide genoemde Kerken nader tot elkander te brengen.

SCHOLTEN.

Ingezonden.

Mijnheer de Redacteur!

Mag ik U voor onderstaande regelen een bescheiden plaatsje in Uw veelgelezen blad vragen? Bij voorbaat mijn dank.

Het is nog niet zoo algemeen bekend, dat de Unie "Hendrik de Cock," bond van Gereformeerde Studenten aan onze Rijksuniversiteiten, sinds het vorige jaar weder eene afdeling te Leiden heeft.

Studenten, leden der Gereformeerde of Hervormde Kerk (mits Gereformerd in confessie), die dit jaar te Leiden zullen aankomen en lid der Leidsche afdeling wenschen te worden, worden vriendelijk verzocht zich persoonlijk of schriftelijk te wenden tot ondergeteekende, Stille Rijn 14, Leiden.

Namens 't bestuur der Afd. "Leiden" v/d Unie "Hendrik de Cock",
J. G. VAN ES, h. t. ab-actis.

"FILIPPUS"

ZEGEN OP DE TRAKTAATVERSPREIDING.

Lord Farrar Herschell, gevormde van Engeland om met de Amerikaanse Regeering de belangen van de zeevisserij te bespreken, was een persoon zóó hoog in aanzien, dat toen hij verleden jaar in Amerika overleed, het Hoogste Gerechtshof aldaar zijne zitting verdaagde; eene eere, die men nog niet aan een Buitenlander bewezen had. Tevens ontving een Amerikaansch oorlogschip de opdracht, om het stoffelijk omhulsel van den "Lord High Chancellor of England" naar Londen over te brengen.

Deze hooggeplaatste persoon was de zoon van een bekeerd Israëliet.

Zijn vader kwam als Joodsch jongeling te Londen. Op zekerden dag koopt hij in een winkel een stukke kaas, hetwelk in een papier gedaan was met Hebreuwsche letters bedrukt. Dit trok zoozeer zijn aandacht, dat hij ijverig begon te lezen, en al lezende meer en meer met verwondering vervuld werd over de schoone verzen, die hem geheel en al innamen.

Hierover peinzende kwam hij in den weg van Gods voorzienigheid in aanraking met Christenen, aan wie hij zijn toestand blootlegde, en die zeer veel hoop hadden, dat de Heere een goed werk in dien jongeling had begonnen. Zij stelden hem in het bezit van een Nieuw Testament, waarin hij met een heilbegeerig harte las, zijnde zeer begeerig naar de redelijke en onvervalschte melk van Gods Woord.

En zie, wat gebeurt!

Nog maar weinig had hij in het Nieuwe Testament gelezen, of hij ontdekt, dat het papier, dat om zijn stuk kaas gezeten had, niets anders was dan een gedeelte van Mattheus 5, behelzende de zaligsprekingen des Heeren.

Dit was hem groot en wonderlijk, spoorde hem tot nog meer ernstig en biddend onderzoek van het Woord des Heeren aan, met dit gevolg, dat, na eenig onderwijs in de leer der waarheid ontvangen te hebben, hij den Heere Jezus als Israëls Messias in het openbaar belijden, en door den Heiligen Doop de Gemeente van Christus ingelijfd worden mocht.

Zoo zien we dat het Woord des Heeren niet ledig zal wederkeeren.

Misschien was de winkelier een vrome man, die met de bladen uit een bijna versleten Testament op deze wijze nog nuttig wilde zijn; maar het kan ook evengoed een zeer onverschillig mensch zijn geweest, die dacht, dat die bladen in zijn winkel nog wel konden worden gebruikt, zonder het minste godsdienstig doel er mee te beoogen. Het is zelfs gebeurd, dat vijandige Joden een Nieuw Testament verscheurd en weggegooid hebben, maar dat de bladen ervan een anderen zoon Abrahams tegenwoordig waarden, welke hij opnam, en las, en die het middel werden, dat hij Abrahams God in geest en waarheid leerde kennen.

Omdat de Heere groot van raad en machtig van daad is, daarom heeft Hij geene in het oog loopende middelen noodig om Zijn doel te bereiken. Onder Zijn voorzienig bestuur spant een man in eenvoudigheid den boog en treft juist waar God wil, dat hij treffen zal.

Laten we daarom aan alle wateren zaaien, ook door middel van de Traktaatverspreiding, want wij weten niet waartoe God ons wil gebruiken. Maar wij weten wel, dat Zijn Woord niet ledig zal wederkeeren, maar doen datgene wat Hem behaagt, en voorspoedig zijn in datgene, waartoe Hij het zendt.

Worde daarom ons eenig Geref. Traktaat-Genootschap zooveel mogelijk door ons gesteund; gesteund door ons lidmaatschap; gesteund door anderen tot medewerking aan te sporen; gesteund bovenal door het gebed.

Dan roegen we verwachten, dat de Heere door ons gemeenschappelijk arbeiden en op ons vereenigd gebed Joden, Heidenen en naam-Christenen zal doen knielen aan den voet van het kruis.

E. KROPPVELD.
Rijswijk, September 1902.

ADVERTENTIËN.

G. C. BIJLENGA en J. BIJLENGA—BOLT,

geven kennis van de zeer voorspoedige geboorte eener welgeschapen **Dochter**.
LEEUWARDEN,
16 Sept. 1902

Voor de vele bewijzen van hartelijke deelneming, ondervonden bij en na het overlijden van onzen innig geliefden en onvergetelijken Echtgenoot en Vader, betuigen wij door dezen onzen oprechten **dank**.
WED. L. STOEL—GREVE en Kinderen.

's HEERENBROEK,
Gem. ZALK en VEECATEN,
10 September 1902.

Stichting van een School met den Bijbel te Epe.

Daarvoor met hartelijken dank ontvangen: v. d. Geref. Kerk te Ee f 1; te Bierum f 2; te Dokkum (B) f 2,50; te Waddingsveen f 1,50; te Gaastmeer f 2,50; te Urk f 10; te Wanswerd f 2,50; te Vlaardingen (B) f 3; te Giesen-Oudekerk f 1,50; te Katwijk a/d Rijn f 1; te Alm-lo f 2,50; te Gerkesk'ooster f 2; te Anjum f 10,50; te Zwammerdam f 1; te Bolnes f 1,20; te Arum f 2; te Lollum f 5; te Nijkerk (Veluwe) f 7,50; te 's Gravenhage (B) f 5; te IJzer Hugowaard f 2; te Nieuw-Lekkerland f 2. Van de Kerkeraden der Geref. Kerken: te Groningen (B) f 5; te Vinkeveen f 1; te Vreeswijk f 2,50; te Koudekerke (Zweland) f 2; te Waarder f 2,50; te Deventer (A) f 2; te Weesp (A) f 1; te Landsmeer f 2; te Marken f 1; te Oosthem f 2,50; te Breukelen f 2,50. Van de Geref. Diakonie te Amersfoort A f 2,50. Door Ds. van Dijken te Aalten uit de Catech.-bus f 2,50. Van de volg-numde B.B. en Z.Z. Ds. de Roos te Rinsumageest f 2; E. J. Veenendaal te Zetten f 1; J. Fleurke te Nieuwe-Pekela f 2; A. Smit te Hilversum f 10; G. v. d. Munnik te Leens f 2; A. Wisse te Anna-Jacoba Polder f 2,50; W. en M. van Driel te Zuidland f 3,50; van Z. Z. te Kollum f 2; van den WelEd Hr. van Hoogstraten te Arnhem f 10; v/d Geref. Kerk te Hillaard f 2; te Deltzijl f 3; te Stedum f 2,50; van Br. J. Hooft te Naaldwijk f 2,50.

Ook de andere Kerkeraden en Kerken, alsook de B.B. en Z.Z. die onze circulaire ontvingen, of niet ontvingen, gevelen aan onze groote behoefte in barmhartigheid, om Christus' wil, te gedenken.

Namens het Bestuur enz.
J. J. BAJEMA, Voorz.
EPE, 16 Sept 1902.

DOET UW VOORDEEL

en keuze uit onze 5 heerlijke
Mélanges Reclame Theeën.
franco No. 1 f 3,90
No. 2 - 3,75
No. 3 - 3,50
rembours No. 4 - 3,25
No. 5 f 3,00
SLUIK en Van der WAL'S THEEHANDEL.
Harlingen.
Voor puike kwaliteiten wordt ingestaan.

GLOED

voor Kerkverwarming.
O zoo gemakkelijk en voordeelig.
Zonder reuk of waln.
Adres: **Algemeene Brikettenhandel Opbert 80, Rotterdam**
Telefoon No. 440.

HUWELIJK.

Voor jongelieden, die in het huwelijk wenschen te treden, is op het mooiste gedeelte van het Sarphatipark te Amsterdam te huur, een **modern BOVENHUIS**, huurprijs f 300.— per jaar. Onmiddellijk te aanvaarden. Te bevragen bij de Makelaars **TEIXEIRA DE MATTOS & VAN DER VIJGH**, Sarphatipark 135 te AMSTERDAM.

H.H. ROOKERS!

Wilt ge een lekkere sigaar voor weinig geld, koopt dan het merk **ZELAND** voor f 1,50. Tevens **ruim voorzien** in verschillende soorten prima kwaliteit, in de prijzen van f 2.— f 2,50, f 3.— enz.; bij 5 kistjes 10 cent per kistje lager.
Fr. p. p. na ontvangst van postwissel.
Beleefd aanbevelend,
L. KROESE.
ZWOLLE, I 92—93.

50 cts. 50 cts.
Transvaal Een Lauwerkran den Boeren gevlochten.
Gedichten van: L. Penning, Nic. Beets, Dr. Schaeppman, B. ten Kate, Dr. J. Riemens, J. H. Gunnink J.Hz., Karssen, Dr. W. Zuidema, C. v. Koetsveld C.Ez. enz. enz.

Gedichten.
Verzamelaar M. MOLENAAR. Opgedragen aan den WelEd. Heer **L. Penning**. Geschikt voor alle denkbare gelegenheden.
Door de pers gunstig beoordeeld. De inhoud: boeiend, aangrijpend, schoon, gevoelloos, rijk aan afwisseling. Oud en jong moet bij het lezen van deze gedichten *colop genieten*. De uitvoering royaal en netjes op houtvrij papier gedrukt.
Prijs 50 ct. franco thuis.
Verkrijgbaar bij alle solide Boekhandelaren alsmede bij den uitgever, na ontvangst van postwissel ad 50 ct of 10 zegels à 5 ct.
C. de Boer Sz., Sneek
Ook verkrijgbaar aan 't Bureau van dit blad.

Inhoud:
De Afrikaansche Boer. Klacht eener Boerenvrouw. De Vrijheidskamp Een Held. Jamesons Rooftocht. Cronje's overgave. Di vlieg van Ladysmith. Generaal de Wet Jong Croj's dood. Profetische Legende. Elandslaagte. Af-scheid van Sannie. Jamesons inval. St. Helena. De mannen van Paardenberg. enz. enz.

Geref. Kerk te Enkhuizen.

Op **MAANDAG 22 Sept. e.k.**, voormiddags **11 uur**, zal D. V. i/h **VOLKSKOFFIEHUIS** a/d Breetstr. te ENKHUIZEN, namens den Kerkeraad der Geref. Kerk aldaar, door den Architect **H. BONDA** van AMSTERDAM, worden

aanbesteed:
Het bouwen van eene nieuwe Kerk met Consistorie, Kosterwoning enz. ten behoeve van boveng. Kerk.
BESTEK en TEEK. à f 250.
b/d Heer A. M. v WESTROP, Oude Westerstr. te ENKHUIZEN en b/d Arch. H. BONDA, Nic. Beetsstr. 132, AMSTERDAM
AANWIJZ. 16 Sept. te 1 uur.

CRUYDENWIJN DE HAAS
100 GR. FLACON. 200 GR. FLACON.

Cruidenwijn DE HAAS helpt bij **bloedarmoede**.
Overspanning rugpijn en voor kraamvrouwen om op kracht te komen. Borsteruidenwijn dient voor menschen met zwakke borst.
Overal verkrijgbaar — **DE VLIJT Voorschoten**.

Voor slechts f 350
ontvangt men **franco 2 1/2 K. suiver, geurige, waterhoudende Thee**. Als proef kan ook de helft geleverd worden.
ZEND POSTWISSEL.
L. KROESE.
Thee- en Sigarenhandel.
ZWOLLE, I 92—93.

Termijnbetaling van af **10 CENTS per dag.**

SOLIEDE ORGELS
in prijzen van af f 40.—
Gratis Handliding en Toetsenlooper. **Honderden dankbetuigingen.**
Vraagt gratis Catalogus en conditiën.
JOH. DE HEER,
Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Bij den Uitgever **VAN SCHENK BRILL** te Doosburg verschenen heden de **7e druk** van het beroemde **werkje:**

THOMAS à KEMPIS, DE NAVOLGING VAN CHRISTUS.
Prijs in prachtbandje f 1.—

Is verschenen:
Blijft in Hem.
Afscheidspredikatie gehouden 31 Aug. bij het nederleggen van de Bediening des Woords,
DOOR **J. HOLSTER.**
Met portret.
Prijs f 0.25.
Leiden. **D. DONNER.**

Verschenen is:
Het echt Menschelijke
Hoe het is gezocht en waar het is te vinden
DOOR **P. BIESTERVELD.**
Prijs f 1.25;
in stempelband f 1.75.
Dit werk is No 1 van den **tweeden** jaargang der **Bibliotheek voor Hoofd en Hart** en werd aan de intekenaars verzonden.
De nieuwe jaargang zal bestaan uit 5 (vijf) boeken, alle van Hollandsche schrijvers en kost evenals de eerste, niet meer dan f 3.— (drie gulden). Desverlangd kan men de boeken ook in **stempelband** bekomen; daarvoor betalen de **intekenaars** slechts 40 cts. per exemplaar, zoodat hun in dat geval f 5.— voor den 2en jaargang wordt berekend.
Nedere bijzonderheden (o.a. de titels en omschrijving der overige nieuwe uitgaven) zijn te vinden in mijn fraai geïllustreerden **nieuwen CATALOGUS**, die in elken boekwinkel gratis te bekomen is, alsmede bij mij
D. A. DAAMEN te Rotterdam, UITGEVER.

Bij **J. H. KOK** te Kampen verscheen:
Deel II van den 2en druk van **SALOMO'S SPREUKEN**, **Gerangschikt en verklaard** DOOR **J. KOK**, v. d. m. te Nijmegen.
De prijs van het complete werk (p.m. 900 pag. druks, in 2 kloekedeelen) bedraagt thans f 4.25. In 2 linnebanden f 5.25. In 2 chagrijnleeren banden f 5.75.
Bij elken Boekh. ter inzage te bekomen.
Een uitvoerig prospectus met korte uittreksels van vele recensien wordt op aanvraag gaarne toegezonden door den Uitgever en door alle Boekh.

DE NIEUWE DRUK van **Het Nieuwe Testament** met volledige Kantteekeningen van den Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045 bladz. groot, en kost in fraaie halfleeren band. f 4,50.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Kampen. **ZALSMAN.**

Vrije Universiteit.
In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributiën:
Door Ds. W. K. P. Goeree te Wageningen f 1,50.
Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):
Van de Geref. Kerk te Mon-ter f 8,07; van idem te Zunderdorp f 1,15; van idem te Noo deloos f 7,40; van idem te Veen- wouds'ewal f 3,69; van idem te Oudega (S) (1/2 coll) f 2,73; van idem te Droge- ham A f 4,08 1/2; van idem te Rottevalle f 2,15 1/2; van idem te Boornbergum f 2; 6 1/2; van idem te Ureterp f 2,62; van idem te Droze-nijega B f 3,12 1/2; van idem te Opeinde Nijega f 0,50; van idem te Drachten f 5,93
Voor de Medische Faculteit:
Door Ds. F. Drost gev. in de coll van de Geref. Kerk te Vlaardingen B f 2,50.
Voor het Studiefonds:
Door Ds. J. J. Berends te Maasland drie maandelijksche bijdrage van de 1/2 stuivers- vereeniging f 42.
S. J. SEEFAT,
Hilversum, Penningmeester.